

Halálos ragyogás

– Hozd ide a falról azt a képet! Nem a pácost, hanem a másikat, az izmokkal, a fekete tust, ami a hozzá nem illő keretben lóg – szólalt meg váratlanul a téli kora este félhomályában. Villanyt gyújtottam. Jobb kezébe vette a képet, segítettem fénynek fordítani, és vagy negyedóraig tartottuk együtt mindketten, súlyos volt, le-lecsúszott a takaróról. Némán szemlélte. – Ezt is a bal felső csücskénél kezdtem. A szív oldaláról. Mint valamennyit. A louvre-i custosok persze nem tudták, és a párját – azon valamivel kevesebb a fekete és egy kissé groteszk, de csak éppenhogy –, szóval ennek a párját meg ezt sokáig forgatták, prestigieux, monsieur Bhankov, hajtogatták, ezek a rajzok maga a végzetlenség. Bármely oldalukról vagy akárha a tükörből nézzük, mint képek szilárdan megállnak. Ott is hagytam nekik azt a másikat. Ezt nem, ezt jobban kedvelem, érezhetőbb rajta a végtelen, nehezen viseltem volna el, ha...

Csöngettek. Hatalmas táskával érkezett a sebész, hideget és rossz kórházzagot hozott magával. Nem szökhettem ki a szobából, segédkezniem kellett. Kérésére minden eltávolított részt fel kellett mutatni, s ő bólintott, pont ilyennek tudom, ezt már láttam, nahát, semennyit se tévedtem. Az amputáció a vártnál jobban sikerült. Fájdalmat nem érzett, másnap és azután sem. Az Aranykezű – így nevezik a betegek azt a sebészt – megmentette a lábát. – Úgy érzem magam, mint a ló, akinek letörött az egyik patája, közölte nevetve másnap az orvossal. – És én se állok már többé lábra, akárcsak az a szerencsétlen paripa. Csakhogy azt lelövik, én meg fekszem itt mindhalálig.

Abbéli örömeben, hogy minden nehézség nélkül átesett a műtéten, megoldódott a nyelve, ami ritka jelenség volt nála, főként az utóbbi öt évben, fekvőbetegsége és teljes magányossága idején. – Én végtelenben csücsülő lélek, csak jussak ecsethez, újra megmutatom a világnak, hogyan kell viselni a

félelmet és a kint, amiből minden lénynek túlon túl sok kijut – magyarázta a sebet újrakötöző orvosnak. – És ha majd enyhül bennem az ősfélelem, nem a halálfélelem, ez valami egészen más, akkor a szépséget fogom megfesteni. Fehér, fényes a köntöse. Halálos ragyogás.

Téza aznap nem vállalta az őrzését, attól tartott, vérzés, fájdalom jelentkezhet nála, s akkor nem tudná, mitévő legyen. Otthon maradtam hát évek óta tartó és a befejezéshez még csak nem is közelítő közös munkánkat – rajzok jegyzékbe vételét – folytatni. Nyári virágok illatáról beszélt, most már, hogy az orvos távozott, csakis nekem. A falon függő másik tusrajzról. Füles vázában hatalmas, már-már széteső, levegős csokor 19×21 centiméteres papíron. Mind-egyik virág a saját és a társai illatában lebeg. Szépség uralja a szobát.

Fejét az ablak felé fordítom, felpolcolom. Alacsonyan jár a Nap, besüt, párnáját érinti, nem bánja. Hagyd, jól jön ez a kis fény, jobban látom majd őket, állít meg igyekezetemben, hogy a sötétítő függönyt az ablaküveg elé húzzam. Sárga nejlomból előveszem a „néző” szemüveget, mint mindig, most is ügyetlenül, ferdén helyezem az orrára, bosszankodik, a nagyítót is kéri aláírást és dátumot kibetűzendő. – Lássuk a harmadik mappát, szólal meg nagy sokára. – De azt tegnapelőtt néztük, itt a jel rajta, válaszolom. – Mind-egy, újra azokat akarom. Sorolásukkor valamit elhibáztam. Hányadiknál tar-

Branislav Brankov alkotása

tunk? – Ötszáznegyvenkettő, volt a válasz. – Nos, a harmadik mappából kiveszed a fekete keresztet a Krisztus kezével meg a kibelezett angyalt. – Melyiket? A kétszárnyút? – kérdem. – Dehogy, azt, amelyiknek az egyik szárnyát levágták. Ezt a két képet tedd a kiválasztottak közé. Ezeket és a majd még oda kerülőket ki ne add a kezedből! Ezek az életművem java.

– Én ezt a pácost is oda sorolnám, lám, milyen tömör, mesterien szűkszavú, alig 30×40, mégis... – Eh, nem, semmi különös, szép ugyan, de semmi több, apróság, csak egy govance, vágott a szavamba. Nem látta, hogy a képet a mappa aljára helyeztem, ahova a szerintem legjobbak kerültek, hogy később mégis a kiválasztottak között találjon helyet magának. Hamarosan besötétedett, váratlanul érkezett hóvihár dült

odakinn, a villany pislákol. – Gyorsan elő a gyertyát, elveszik az áramot, kiáltotta, tudod, hogy nem bírom a sötétet. – Hát akkor hogyan bírod azt a sok feketeséget egyes képeiden? A gyászt és a bizonytalanságot és a nem létezőt, amit a fekete jelent. Lám ezt, az ötszázkilencvenediket is hogy besötétítetted, okoskodtam. – Mit izgat az téged, hogy annyira befeketítettem, te talán mindent aranyos fényben látsz? Borzalmas az a tengerjárás, a hajós apa világutazása, hát azt meg hogyan tudtad olyan lázálomszerűnek megírni? – Elhallgattam. Az apa téma mindig idegesítette, és abban a hajókázási történetben magára ismert, ezt többször be is vallotta, márminthogy sohasem volt jó apa. Sőt.

A képeket egyenként felemeltem, feléje tartottam, tíz másodpercnyi időt adott mindegyiknek, aztán jobb kezével az ágy végén nyitva álló három mappa közül az egyikre mutatott. Első kategória, második, harmadik. A különösen kedves műveket kezébe vette, sokáig szemlélte. – Mit csodálkozol? Lehet, hogy utoljára látom, szólt rám. Zizegett a fliszpapír, susogott a rajzlap, késő este lett, mire belefáradtunk. – Mennyi is a kiválasztott? – kérdezte. – Kétszázharmincöt, vágtam rá, habár nem voltam biztos benne. – Összesen ezerhatszáznegyvenkettő. Elégedett volt a válasszal. Az este altató nélkül mély álomba merült.

Újabb gondjaink másnap kezdődtek. – Hívd át Tézát, te pedig siess a műterembe, hozz néhány blindramát, kifeszítve rajtuk a vászon az alapozással! Vegyél terpentint és lenolajat, a régi biztosan odalett. Az ecsetek itthon vannak, csak néhány festék hiányzik. Festeni akarok! – szólalt meg hajnalját. – Hogy képzeled, hiszen megfogadtam, hogy nélküled oda többé nem megyek, ellenkeztem. – Feloldalak a fogadalom alól. Jobb, ha mielőbb indulsz, válaszolta idegesen. Téza percekben belül nálunk termett, kiléptem a dermesztő reggelbe. Az asszony ugyan elárulta, hogy titokban rajzol, ő tartja a kartonlapot a papír alatt, s jó sok időbe telik, mire elkészül a kép, ám hogy hova rejti, titokban kell tartania. Nem és nem mondhatja meg. Derengett, amikor a műterem elé értem. Az ajtót nem lehetett kizárni. Lakatosért futottam. Semmi eredmény, az ajtó szilárdan elhatározta, hogy zárva marad, és a lakatos szomszédja, az ezermester is hiába próbálkozott, és azután még sokan. A delet is elharangozták, mire hazaértem a kelleetlen hírrel. Közömbösen fogadta: – Lám, úgy önmagamba zárkoztam, hogy a műtermem is örökre zárva marad! Fuccs a festésnek!

Délután kiküldött a szobából. Részre maradt az ajtó, befigyeltem. Fejét oldalra hajtva mereven nézett a szekrény fölé. Visszatért a betegsége. Kényszerképzetek. Kimondhatatlan nevű kór. Csöndben vártam egy ideig a szobában, majd az ágyához léptem. – Igazítsd meg a lábaim, fájnak, s aztán hagyj magamra. A harmadik fázisnál tartok. A gyomrom és az egész belsőm kiszállt az ablakon, ni, a háztetőn működik, akadálytalanul, szépen, a

táplálékot a parányi csápok és szálacsókák már felszívták, pihenni készülnek, most az ereken a sor, ó, ha látnád, csodás a természet, hogy mit ki nem talál, mindent magukhoz vonnak az apró karocskák, s hogy lüktetnek! És pezseg nedvében a vese, és mindez csöppet se fáj, ellenkezőleg! Azelőtt, emlékszel, csak a lábam ujjait láttam belülről s azután elszállingózni. De mi lesz, ha a szívem is látom és az agyam meg a tudóm? Élni és elevenen elszállni... Mit nekem műterem, úgyszint az a lakatos, aki kizárná! Mégis, bárcsak lefesthetném ezt! Ni, hóban jár a torkom is, hűtőzik, jaj, már fázik... – és a hangja elakadt. Meggyet hoztam neki a cirmos tálon. Eltűnt a látomás. Keretet, festést, ecsetet, felszálló belsőt felejtve falta a gyümölcsöt, s a gyermek szeme nézett rám, miközben kétszer elismételte a kérdést: – Mit mondott a doktor, mi lesz, ha a tudóm és a szívem is felszáll? Te mit gondolsz? Látni fogom azt is? – Nem válaszoltam. A meggy eleven színére tereltem figyelmét, s úgy tűnt, megmozdult és felül és elindul a béna test, pedig csupán a jobb kezét emelte, hogy a hajam a szememből elsimítsa.

(Két év múltán, 2006 áprilisának 29. napján meghalt. Műtermét a mai napig nem sikerült kinyitni. Tézis nem árulta el, hova tette a férjem utolsó rajzait. A gyerekrajzok között leltem rájuk. Csupa világosság. Felhők felett az ég.)